

5. Блог як перший крок до електронної дистанційної освіти

Автор: Болтак Ірина Степанівна

На початку XXI ст. у наше спілкування увійшло таке поняття, як блоги.

Блог – це особиста сторінка в Інтернет-мережі, яку веде й оновлює користувач у зручний для нього час. Цей ресурс існує у віртуальному середовищі з 1998 р. й отримав велику популярність серед користувачів, тому що при його створенні і оновленні не потрібно спеціальних знань із комп'ютерних технологій і програмування. Блог, як один з видів дистанційного електронного навчання, став популярним в Україні лише в останні декілька років. І як спосіб спілкування учителя та учня має великі переваги. Насамперед, учителю не потрібно роздруковувати велику кількість необхідної навчальної інформації. Заощаджуються час, матеріали та й кошти. Не потрібно думати про місце для зберігання. Створення особистого блогу – це справа десяти хвилин, треба лише зареєструватися, придумати назву та вибрати зразок майбутнього онлайн-журналу. Існує низка веб-сайтів, які дозволяють відкрити свій блог абсолютно безкоштовно. Одним із них є сайт Blogger (<http://www.blogger.com>). Створивши блог, ви стаєте адміністратором цієї сторінки і маєте право писати, редагувати та видаляти записи. Ваша сторінка може бути відкрита для читання та написання коментарів іншим користувачам або ж бути заблокованою для інших, крім тих, яким ви дали дозвіл. Коментарі можна зробити видимими для всіх або ж лише для власника блогу.

Незважаючи на те, що блоги були створені для приватних цілей, вони згодом стали широко застосовуватись у різних професійних сферах, особливо в журналістиці та бізнесі. У 2005 р., відповідно до відомостей, опублікованих у журналі "Fortune" блоги зайняли перше місце серед десяти технологічних ресурсів, оскільки 23 000 нових блогів створювалося щодня [18]. Блоги знайшли застосування і в освітній сфері, зокрема при вивченні іноземних мов. Все більше і більше викладачів використовують цей Інтернет-ресурс у своїй професійній діяльності. Оволодіння іноземною мовою залежить від сприйняття і розуміння мови. Цьому сприяє різноманітний вибір навчальної діяльності, що стимулює інтерес учнів і дає поштовх для його розвитку. Одним із таких інноваційних видів діяльності є використання блогів при викладанні/вивченні англійської мови. Сучасні дослідження закордонних вчених доводять, що веб-блоги стали значущим засобом для розвитку навичок письма при вивченні іноземної мови. Так, Дж. Арані зазначає, що близько три чверті з сорока учнів його класу надають перевагу виконанню письмових завдань у блогах, перед традиційною формою [19]. Науковці з Вільнюса провели опитування серед своїх студентів і виявили, що 82% респондентів вважають корисним у практикуванні письма та публікацій онлайн, 78% відповіли, що читання блогів і написання коментарів до них приносить велику користь при вивченні мови [21].

Перевагами застосування блогів у навчальному процесі, на думку Дж. Холла, є позитивне ставлення студентів до блогів, їхня старанність у створенні сайтів, можливість читати думки та спостереження інших учасників та висловлювати свої, наявність зворотного зв'язку від студентів. До недоліків він відносить: записи часто робилися лише заради виконання завдання й отримання оцінки, зменшення з часом активності студентів у написанні коментарів, деякі з блогів віртуально ігнорувалися одногрупниками, відсутність комп'ютерів і доступу до мережі Інтернет вдома [20]. Для ефективного використання такого Інтернет-ресурсу, як блоги, при викладанні англійської мови слід залучати три види навчальних блогів: блог викладача, блог учня та блог класу, які у поєднанні стають потужним засобом розвитку навичок читання та письма.

Блог викладача служить джерелом для практики читання. У ньому викладач вміщує матеріал відповідно до рівня знань студентів, їхніх інтересів і вікових особливостей. Тут робляться посилання на інші онлайн-джерела для подальшої аудиторної роботи або самостійного опрацювання. При вивченні нових слів можна подати посилання на їх пояснення. Наявність посилань у викладацькому блозі заохочує студентів до подальшої роботи із запропонованим матеріалом, що значно скорочує час для учнів на пошук необхідної інформації, допомагає збільшити впевненість і подолати труднощі при опрацюванні матеріалу.

Завдання викладача - спонукати студента до активної участі у письмовому спілкуванні. З цією метою можна використовувати запитання, загадки, проблемні ситуації тощо, які змусять їх реагувати на подану інформацію та обмінюватися думками. Він також служить для нагадування студентам про їхнє домашнє завдання, може містити посилання на навчальну програму, вимоги щодо кінцевого результату курсу, критерії оцінювання тощо.

Рис. 5.1 Скріншот персонального блогу bolireнна.blogspot.com.

Створивши свій блог, я отримала можливість доступу до кожного учня, а учень набув доступу до навчального матеріалу, який він би не отримав через хворобу, або навіть через банальну неухажність на уроці.

Рис.5.2 Скріншот вправи тестового контролю з інтернет ресурсу Englishpage.com.

Публікуючи навчальний матеріал у блозі, я забезпечую учнів доступною навчально-практичною інформацією. Відео-урок на блозі ще раз

пояснить граматику, а практичні вправи з інтернет-ресурсу сформують та удосконалять навички як читання так і аудіювання. Досвід показує, що слід регулярно оновлювати інформацію у своєму блозі, постійно тримати зв'язок з учнями через письмові коментарі й обговорення. Це сприятиме підтриманню інтересу і їх до активної участі та розвиватиме комунікативні навички письма. Наприклад, такий вид

письмової роботи як написання "review" потребує від учня не стільки ознайомлення з правилами написання цього виду письмової роботи, як типового лексичного та стилістичного матеріалу, отримати який учень може переглянувши зразки у друкованих або інтернет-виданнях. На допомогу учневі я надаю декілька посилань у своєму блозі, використавши їх, учень опрацює матеріал і готує свою письмову роботу.

Наступний вид навчального блогу – особистий онлайн-журнал кожного учня, який може вестися як окремо кожним учнем, так і невеликими групами. При вивченні мови цей вид блогу найбільше підходить для розвитку навичок читання та письма. Після завдань на читання слід давати письмові завдання на висловлення власних думок щодо прочитаного, складання тез, пошук незавершеної інформації та посилання на дотичні сайти тощо. Ідея застосування цього засобу полягає в тому, щоб дати учням відчуття впевненості у своїй діяльності. Оскільки свої блоги вони ведуть переважно вдома, учні не обмежені часом, можна застосувати різноманітні допоміжні матеріали, психологічна атмосфера є сприятливою для продуктивної праці.

Кожен учень усвідомлює, що написане буде прочитане його однолітками або іншими Інтернет-користувачами, що розвиває відчуття відповідальності за свою роботу, тому він намагається зробити це якомога краще, застосувавши знання з граматики та лексики, знайшовши цікавий матеріал, фото або аудіофайли.

Створення блогу цілим класом є результатом спільної творчої роботи всіх учнів. Його метою може бути розроблення інформативної дошки онлайн, де учні можуть писати повідомлення, розміщувати малюнки, фото, обговорювати події з життя класу. Також тут можна вносити пропозиції щодо проведення майбутніх заходів, пропонувати теми для подальшого обговорення, створювати рекламні оголошення тощо. Це також може бути засобом для розробки проектних завдань при вивченні мови, що дасть учням змогу розвинути не лише письмові навички, але й організаторські та дослідницькі. Так, учні 8-9 класів у нашій школі, вже два роки ведуть блоги класу.

Цей вид блогу може служити віртуальним простором для встановлення міжнародних контактів, що сприятиме розвитку мовної компетенції. Два або більше класів із різних країн матимуть доступ і право редагування й оновлення інформації, що, у свою чергу, підсилить бажання та заохочуватиме учнів до письмового спілкування.

Розглянувши особливості кожного з виду навчальних блогів, можна стверджувати, що їхнє поєднання та системне впровадження у навчальний процес має незаперечні переваги для вдосконалення не лише письмових навичок учнів, але й дослідницьких, організаторських здібностей, дає відчуття відповідальності, осмисленості та впевненості, розвиває вміння самостійної та колективної праці.

Серед переваг, які мають блоги при вивченні іноземної мови, англійської зокрема, учені відзначають такі: блоги – це корисний допоміжний засіб для викладача, який має змогу швидко створити, оновити, переглянути навчальний матеріал; це джерело, яке заохочує пошукову діяльність учнів завдяки посиланням на інші веб-сторінки англійською мовою [20]; блог додатково розвиває навички читання; написані роботи учнів читає не лише викладач, але й інші учні, а також сторонні читачі; функція автоматичного та хронологічного розташування всіх письмових повідомлень у блозі дає змогу швидко знайти потрібну інформацію [18]; відкритість блогів для інших користувачів стимулює учнів до ретельнішого обдумування своїх висловлювань, тому граматична правильність і лексичне наповнення набувають більшого значення [21]; це засіб, який дозволяє створити процес співпраці при навчанні іноземної мови завдяки можливості писати коментарі на повідомлення інших учнів; розвиток аналітичних і критичних умінь учня.

Проте цей Інтернет-ресурс має і свої труднощі: вимагає досить значних затрат часу викладача на перевірку та студента на створення й опублікування матеріалу, втрата інтересу студентів через одноманітність, майже повна відсутність читачів ззовні.

Вивчивши всі факти за і проти використання блогів при вивченні англійської мови, слід наголосити, що кожна технологія навчання потребує кропіткої та ретельної підготовки і подальшої праці. Якщо викладач зацікавлений у застосуванні цього ресурсу на своїх заняттях, він докладе максимум зусиль, щоб зробити цей метод успішним, ефективним і результативним. Адже результати досліджень доводять, що залучення блогів у навчальний процес, зокрема для вивчення іноземних мов, допомагають досягти однієї з

навчальних цілей – розвитку й удосконалення діалогічного письмового спілкування англійською мовою. [23]

Зростання значущості технологій дистанційної освіти, які використовують засоби новітніх інформаційних технологій. Це еволюційно знаменує перехід від кейс-технологій до мережових технологій навчання, які принципово не можуть реалізуватися без комп'ютерів, мереж, систем мультимедіа та ін. Проте, слід зауважити, що вітчизняний і зарубіжний досвід дистанційної освіти доводить стійкість і доцільність використання і традиційних засобів навчання, наприклад, видань, потенціал яких може бути підвищений завдяки біоадекватності подання навчального матеріалу.

Актуальним є питання застосування в навчальному процесі комп'ютерних та мережних технологій. Так, М. Потье розглядає особливості навчання мов за допомогою комп'ютера з різних поглядів: лінгвістичного, психологічного, антропологічного та педагогічного. Він зазначає, що саме таке навчання сприятиме повному розкриттю іншомовні компетенції різних видів. Г. Шоміно вважає, що завдяки комп'ютерним програмам учень (студент) може працювати у своєму ритмі й згідно зі своїми потребами. Перші дві форми навчання (autodidaxie, apprentissage guide) пов'язані із самостійною діяльністю тих, хто навчається. Питання самостійної роботи не є новим, про що свідчать дослідження провідних вітчизняних та зарубіжних спеціалістів у цій галузі.

Самостійна робота школярів (студентів), згідно з визначенням І.А. Зимньої, розглядається як навчальна діяльність, що організується самим учнем (студентом) відповідно до його внутрішніх пізнавальних мотивів, згідно з програмою, що йому запропонована, і здійснюється ним у раціональний для нього час, контролюється ним самим у процесі навчання і за результатами зовнішнього опосередкованого системного керування з боку викладача [2 с. 95].

О.Б. Тарнопольський вважає, що нові форми та технології навчання англійської мови професійного спрямування повинні розроблятися в межах конструктивістського підходу, згідно з яким студенти самостійно конструюють власні знання, навички шляхом здійснення діяльності, що моделює позамовну дійсність, заради якої вивчається мова [15: 80].

Відповідно до впроваджень у навчальний процес положень Болонської декларації об'єктивною тенденцією є скорочення кількості аудиторних годин і збільшення часу на самостійну роботу студентів. Трансформується роль викладача в навчальному процесі: поступово втрачає актуальність функція викладача як основного джерела інформації, він перетворюється на організатора, консультанта, керівника та експерта самостійної роботи студентів.

Таким чином, розроблений Інтернет-ресурс – блог – з метою особистого використання у вигляді щоденника, знайшов своє застосування і в освітянському середовищі. Наше дослідження доводить, що він має великий потенціал як потужний засіб для розвитку письмових комунікативних навичок при викладанні англійської мови. Він є елементом комбінованого навчання, який сприяє підвищенню мотивації учнів, дозволяє здійснити принцип індивідуалізації навчання, посилює сприйняття та розуміння іноземної письмової мови, що сприяє розвитку здібностей учня та підвищенню рівня володіння англійською мовою зокрема.